

Justis- og
beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse "Konseptutredning Sivilforsvaret 2016"

Delta samfunnssikkerhet er en arbeidstakerorganisasjon i YS som organiserer ansatte i Sivilforsvaret. Under vårt tidligere navn – STAFØ samfunnssikkerhet – ga vi en høringsuttalelse til NOU 2013:5 "Når det virkelig gjelder..." i 2013. I vårt høringssvar den gang foreslo vi at det skulle gjøres en utredning av mulighetene for at grunnopplæring i Sivilforsvaret kunne knyttes opp til tjeneste i stående avdelinger. Vi er fornøye med at utvalget har tatt tak i behovet for styrking av grunnutdanningen, slik vi foreslo i vår høringsuttalelse.

Vi har følgende kommentarer til punkter i utredningen:

Kapittel 5 Nåsituasjonen

5.4 Tjenesteplikt

"Distriktene melder at det er krevende å opprettholde og utvikle personellens kompetanse med så kort varighet på årlig trening." (s.39)

Nye tjenestepliktige i Sivilforsvaret får en grunnutdanning basert på de oppgavene myndighetene mener de skal kunne utføre. Den kompetansen som tilføres gjennom grunnutdanningen må vedlikeholdes gjennom kurs og øvelser. Det er krevende å opprettholde kompetansen hos de tjenestepliktige når øvingstiden reduseres. Dette har ikke bare betydning for Sivilforsvarets evne til å løse sine oppgaver, men medfører også en trussel for de tjenestepliktiges helse og sikkerhet.

Vi mener derfor at 48 timer øvelse pr. år er et absolutt minimum for å vedlikeholde kompetansenivået.

"Nåværende godtgjøringssystem for både befal og mannskaper er utilfredsstillende, og fremstår som grunnleggende urettferdig idet mange tjenestepliktige taper økonomisk når de utfører sin samfunnsplikt." (s.39)

De tjenestepliktige er pålagt å utføre en innsats av uvurderlig samfunnsverdi. Den godtgjørelsen de mottar, står på ingen måte i forhold til verken den belastning og økonomiske tap den enkelte påføres, eller den verdien de tilfører samfunnet.

5.8. Materiell, utstyr og teknologi

Etterslep i materiellanskaffelser gjør at Sivilforsvaret, slik vi ser det, er for dårlig utrustet til å gi forventet bistand ved store og alvorlige hendelser. Dagens materiell kan kun brukes ved mindre skogbranner, - flommer og leteaksjoner.

Andre europeiske land har sivilforsvar som er utstyrt med tungt materiell for å håndtere store hendelser. I Norge er Sivilforsvaret i ferd med å etablere seks mobile forsterkningsenheter (MFE). Disse skal kunne brukes over hele landet, og er, eller skal bli, utplassert i Troms, Nordland, Trøndelag, Oppland, Hordaland og Vest-Agder. I praksis disponerer disse stort sett tilsvarende materiell som det distriktene selv har og er derfor ikke noen vesentlig forsterkning av Sivilforsvaret.

Til tross for etableringen av MFE er Sivilforsvaret for dårlig utrustet med materiell til å håndtere krevende hendelser.

Kapittel 6 Trender og utviklingstrekk

I fremtiden vil det oppstå hendelser og situasjoner som ingen har tenkt på eller er forberedt for. For å opprettholde et robust samfunn må det tas høyde for at slike situasjoner oppstår. Sivilforsvaret er et redskap staten kan bruke for å opprettholde beredskap for noen av disse uventede og uforutsette hendelsene. Det er derfor viktig at Sivilforsvaret har relevante ressurser, både i form av størrelse, kompetanse og materiell.

Kapittel 7 Behovsanalyse

7.4.4 Sivilforsvarsdistriktene

"Sivilforsvarets nasjonale ledelse er nylig tydeliggjort gjennom en uniformert Sjef Sivilforsvaret. Distriktene har formidlet en forventning om en avklaring rundt grensesnittet mellom den nasjonale ledelsen og sivilforsvarsdistriktene, herunder hvordan kommando og kontroll utøves i forbindelse med store hendelser" (s.66)

Vi har en forventning om at det avklares en struktur på kommando og kontroll fra sjef sivilforsvar til distriktssjefene. På distriktsnivå er styring og ledelse regulert i distriktssjefsinstruksen.

"Det er et behov for å utvikle en kompetanse/kursplan som dekker de ulike sivilforsvarsfagene, og som de ansatte må igjennom som en del av sin jobbutførelse." (s. 70)

Som representanter for de ansatte, stiller vi oss bak denne vurderingen og presiserer viktigheten av dette. Det må etableres en form for etatsskole for ansatte i Sivilforsvaret.

Kapittel 9 Konsepter

9.3.1 Totalforsvarskonseptet

"Det anbefales at Sivilforsvaret styrker sin kompetanse på totalforsvarskonseptet og sivil beredskap." (s. 86)

Sivilforsvarets primæroppgave er beskyttelse av sivilbefolkningen. Forsterkning er viktige tilleggsoppgaver i fredstid.

Etter vår mening er Sivilforsvaret i dag ikke dimensjonert for å kunne løse oppdragene som er pålagt i sivilbeskyttelsesloven. I dag er det forsterkningsrollen som er dimensjonerende for Sivilforsvaret. Størrelsen på styrken må tilpasses samfunnsoppdraget, noe som vi mener innebærer en økning snarere enn en reduksjon. Blant annet må krigsreserven gjeninnføres med kompetent, rulleført mannskap og operativt materiell.

9.3.2 Sivilbeskyttelsestiltakene

"Sivilforsvaret har ansvar for klargjøring og drift av offentlige tilfluktsrom i beredskapssituasjoner..." (s.89)

"Pr i dag eksisterer det ingen beredskapsstyrke som kan ivareta oppgavene med å klargjøre, bemanne og drifte de offentlige tilfluktsrommene." (s.89)

"Det bør legges opp til en mer systematisk opplæring av sivilbefolkning i forbindelse med varslingsprøvene" (s.91)

"Konseptutredningen anbefaler derfor at det utarbeides et godt planverk som dekker både i fred, krise og væpnet konflikt hvor ansvar, roller og funksjoner er avklart." (s.92)

Befolkningsvarsling, tilfluktsrom og evakuering er viktige sivilbeskyttelsestiltak og sentrale oppgaver for Sivilforsvaret.

9.3.3 Styring og ledelse

"Det har imidlertid vist seg å være behov for tydeliggjøre et nasjonalt operativt ledelseselement i Sivilforsvaret." (s.92)

Den nye stillingen sjef Sivilforsvaret har ikke svart til forventningene. I Konseptutredningen sies det at det er en forventning om en avklaring av grensesnittet mellom den nasjonale ledelsen og sivilforsvarsdistriktene. Etter vår mening er det et minst like stort behov for avklaring av grensesnittet mellom sjef Sivilforsvaret og direktør DSB. Dette kan blant annet oppnås ved at sjef sivilforsvar handler etter en egen instruks.

Det operative ansvaret for Sivilforsvaret må ligge hos sjef Sivilforsvaret, mens direktør DSB har et overordnet forvaltningsansvar.

"Sivilforsvaret har et særskilt behov for midler til investeringer i materiell, utstyr og vedlikehold, og det vil være hensiktsmessig med en tildeling av midler basert på en langsiktig investeringsplan."

Sivilforsvarets vilkår har i stor grad vært underlagt inkrementelle justeringer fremfor en helhetlig vurdering. Det har vært budsjettene som har lagt premissene for Sivilforsvaret, og ikke Sivilforsvarets evne til å løse de oppgavene som samfunnet har gitt etaten. Konseptutredningen gir en grunnleggende vurdering av hvilke oppgaver som skal legges til Sivilforsvaret og hvilke ressurser disse oppgavene krever. Vi forventer at Sivilforsvaret får langsiktige, økonomiske rammer basert på de faktiske behovene og ikke som en justering av tidligere tildelinger.

9.3.7. Materiellforvaltning

"DSB vil i forskriftsarbeidet til sivilbeskyttelsesloven foreslå å skille ansvaret for lagring og vedlikehold. Det foreslås at kommunene fortsatt skal være ansvarlig for og bekoste lagring av Sivilforsvarets materiell, men at Sivilforsvaret bør få ansvaret for å vedlikeholde eget materiell." (s.98)

Vi foreslår at det gjøres en endring i sivilbeskyttelsesloven slik at Sivilforsvaret selv ivaretar tilsyn og vedlikehold av materiell. Kommunene må fortsatt stille lagerlokaler til rådighet. Det forutsettes at det følger ressurser med oppgavene.

9.5 Konseptalternativer

Vi anser ingen av de fire alternative konseptene som fullgode løsninger for fremtidens sivilforsvar. Uansett hvilket alternativ som velges, må detaljene i konseptene utredes videre. For oss er det viktigere at Sivilforsvarets oppgaver defineres og at det gis rammevilkår som gjør det mulig å utføre oppgavene. I

så henseende er ikke det viktigste hvilket alternativ som velges, men hvordan det valgte alternativet blir fulgt opp.

Oppsummering/konklusjoner

Det er i dag misforhold mellom hva samfunnet forventer Sivilforsvaret kan levere hva etaten disponerer av utstyr og kompetanse. Politiske myndigheter må ha vilje til å bestemme hvilke oppgaver Sivilforsvaret skal utføre, i tillegg til de oppgavene som er pålagt i lover og internasjonale konvensjoner. Det må gis tilstrekkelige ressurser slik at etaten kan utføre disse oppgavene.

Etter å ha gått gjennom utredningen kan våre øvrige kommentarer oppsummeres til følgende:

- 48 timer øvelse pr. år er et absolutt minimum for å vedlikeholde kompetansenivået hos tjenestepiktige i Sivilforsvaret.
- Den godtgjørelsen de tjenestepiktige mottar må oppjusteres slik at den kompenseres for den belastning og økonomiske tap den enkelte påføres, og slik at den gjenspeiler den verdien de tjenestepiktige tilfører samfunnet.
- Til tross for etableringen av MFE er Sivilforsvaret for dårlig utrustet med materiell til å håndtere krevende hendelser.
- Krigsreserven må gjeninnføres med kompetent, rulleført mannskap og operativt materiell.
- Sivilforsvaret må få langsiktige, økonomiske rammer basert på de faktiske behovene og ikke som en justering av tidligere tildelinger.
- Det må etableres en form for etatsskole for ansatte i Sivilforsvaret.

Med vennlig hilsen
Delta Samfunnssikkerhet

Thomas Holde
leder